

Eesti maaelu arengukava 2007 – 2013 seirekomisjoni X istung

Tallink City Hotel'is, Tallinnas

PROTOKOLL

01. juuni 2010 nr. 10

Algus kell 11:00, lõpp 17:30

Juhatas: Toomas Kevvai

Osalejad: Henno Nurmsalu, Enn Sökk, Mai Talvik, Marina Kaas, Jaan Sõrra, Kairi Rebane (volikirja alusel), Aavo Mölder, Kaul Nurm, Kaja Peterson, Andrus Pirso, Kalle Reiter, Einar Vilem, Margus Timmo, Ants Varblane, Vahur Vingisaar, Rando Värnik, Merit Mikk, Sirje Potisepp, Tambet Sova, Liina Saar, Madis Kaldmäe (volikirja alusel), Lehti Veeväli (volitatud esindaja), Anneli Duarte.

Puudusid: Kaupo Sempelson, Kaja Kesküla, Ermo Kruuse (asendas Kairi Rebane), Eedi Sepp (asendas Madis Kaldmäe), Külli Kaare (asendas Lehti Veeväli).

Kutsutud: Søren Kissmeyer-Nielsen, Jüri Rute, Livi Rooma, Jaan Kallas, Liina Pirbe, Marko Gorban, Ove Pöder, Anneli Kimmel, Mati Tõnismäe, Ülle Puusta, Katrin Rannik, Heiki Raudla, Roomet Sõrmus, Krista Kõiv, Malle Klaassen, Mati Mõtte, Aleksei Lotman, Sirli Kalbus, Ramon Reimets, Anne-Liisi Mändmets.

Protokollis: Anne-Liisi Mändmets

Päevakord:

1. Sissejuhatus ja päevakava tutvustus – Toomas Kevvai;
2. Ettekanne: MAK 2007 – 2013 muudatused – Ove Pöder;
3. Ettekanne: MAK 2007 – 2013 2009. a seirearuande tutvustus – Sirli Kalbus ja Ramon Reimets;

4. Ettekanne: MAK 2007 – 2013 2009. a ülevaade teavitustegevustest – Heiki Raudla;
5. MAK 2007- 2013 I, III ja IV telje meetmete püsihindamine – Mati Mõtte;
6. MAK 2007- 2013 II telje meetmete püsihindamine – Livi Rooma;
7. MAK 2007- 2013 meetmete rakendamise hetkeseis 2010. a – Liina Pirbe;
8. ELi Läänemere piirkonna strateegia tutvustus – Jüri Rute;
9. Muud küsimused.

1. Sissejuhatus ja päevakorra tutvustus

Sissejuhatus teigi ning päevakava tutvustas MAK 2007 – 2013 seirekomisjoni esimees Toomas Kevvai.

Euroopa Komisjoni DG AGRI (põllumajanduse ja maaelu peadirektoraadi) esindajad Søren Kissmeyer-Nielsen ja Jüri Rute osalevad vaatlejatena.

Istungil toimus lindistamine protokolliga jaoks.

Otsustati: Päevakord kinnitada.

Kõik ettekanded on leitavad Põllumajandusministeeriumi koduleheküljelt: http://www.agri.ee/sk_istungid

2. Ettekanne: MAK 2007 – 2013 muudatused – Ove Pöder

Küsimused, kommentaarid:

M. Kaas: küsimus eelmises seirekomisjonis hääletatud muudatuste kohta: mis seis nendega on ja mis väljavaated on nende muudatuste rakendamiseks?

O. Pöder: neid pole EKle veel esitatud, aga esitatakse koos käesolevate muudatustega. Väljavaateid on raske prognoosida, võib minna aasta, aga võib saada kiiremini.

M. Kaas: miks ei ole muudatusi EKle senini esitatud? Seal olid olulised muudatused, näiteks meede 1.6 osas.

O. Pöder: liiga palju muudatusi korraga ei saadeta ja plaanis esitada grupiti.

H. Nurmsalu: muudatused vahetasid kohad, et kolmas pakett kiideti enne teist heaks ja kuna taotlused olid vastu võetud, siis keskendusime sellele. Lootust on, et need muudatused saavad peagi heakskiidetud ja siis saame esitada järgmised.

M. Kaas: kas saan õigesti aru, et viivitus on tingitud murest EK töökoormuse pärast?

H. Nurmsalu: esmajärjekorras tahame kinnitada paketid, mille alusel oleme juba toetusi vastu võtnud.

T. Kevvai: liikmesriigil (edaspidi LR) on oma vastutus, kas hakkab toetusi vastu võtma, eeldades, et EK need sellisel kujul ära kinnitab või ootab EK lõpliku otsuse ära. Augusti 1.6 vooru vastuvõtuks ilmselt ei jõua, aga ootame EKlt tagasisidet, kui need muudatused ei ole problemaatilised, siis saaksime neid augustis teoreetiliselt rakendada. Oleme ka seni teatud juhtudel meetmeid rakendanud ja väljamakseid teinud enne EK lõpliku heakskiidu saamist, aga siis on see riigi risk.

S. Kissmeyer: teised muudatused, mis esitati juba mais on tõesti menetluses ja see on pisut ebatavaliselt pikk periood, kuid mõned elemendid vajavad põhjalikumat diskussiooni, aga arvan, et peagi saab heakskiidu ka neile muudatustele. Viivitus on tekkinud tervisekontrolli ja majanduse elavdamise paketi tõttu.

T. Kevvai: eelmisel seirekomisjoni istungil ja kohapeal sai EK esindajatega arutatud teist 1.6 muudatuste paketi osa, et kas EK saaks indikeerida enne juulikuud, kas esimese osaga võiks edasi minna ja rakendada järgmises augustis toimivas taotlusvoorus.

S. Kissmeyer: protsess algab muudatuste saamisel ja me pole saanud tervet paketti. Püüame teha nii kiiresti kui võimalik, aga ma pole näinud veel selle muudatuse detaile.

S. Potisepp: kahetsusväärne, et muudatused, mis on suunatud majanduse elavdamisele pole kaugemale jõudnud. Kas saan õigesti aru, et 1.6.3 alameetmest saavad toetust näiteks lihaseise lihatootjad, kes loovad enda tootjarühma ja saavad taotlema toetust ühiseks ladustamiseks, sorteerimiseks, pakendamiseks, turustamiseks jne. Kust on plaanis raha võtta?

O. Pöder: olemasolevast 1.6 eelarvest. Lisavahendeid, nagu oli majanduse elavdamise pakett, ei tule.

S. Potisepp: kui suur on alameetme maht kuni 2013. aastani?

O. Pöder: hetkel andmed puuduvad.

T. Kevvai: praegu käib MAKi vahhindamine ja näeme aasta lõpuks, milline on MAKi rakendamine ja rahakasutus ja vajadusel/võimalusel saame ressursse ringi tõsta. Ühistegevus on prioriteet ja eesmärk neil meetmetel on parandada tootjate olukorda turul.

K. Nurm: sama meetme kohta küsimus slaid 1.3.2 vastuolu, kui öeldakse, et välistatakse jaekaubanduse tase. See on sundkäik, et kaupmees peab vahel olema. Tänapäeval on selliseid tehnoloogilisi võimalusi, mis võimaldab suhelda kliendiga, ilma jaekaubanduse vahendusega ja kauplust ehitamata. Ettepanek välja võtta tekstist „jaekaubandus tasemel“, et sellega öeldud, et me esmataseme tootjat ei toeta.

T. Kevvai: see on meiepoolne nõue. On tehnoloogiaid, mis võimaldavad otseturustusega tegeleda ja võiksid olla tootjarühmadele asjakohased.

M. Mikk: toetan K. Nurme ettepanekut, küsimus, mida jaekaubanduse all toetada ja detailid täpsustada määrustes.

S. Potisepp: jaekaubandus peaks saama oma tulu müügist ja te võite alati otse müüa.

K. Nurm: tootjarühmal peab olema õigus suhelda otse kliendiga, mitte kasutama vahendajaid.

E. Sökk: siin on mõeldud, et tootjarühmale müügivõrgu ehitamiseks toetust ei anta, see ei tähenda, et tootja otse müüa ei või.

H. Nurmsalu: „väljaarvatud otseturustus lõpptarbijale“.

K. Reiter: täiendavate heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste juurde küsimus põllumajandusmaa mõiste kohta, et kas mõeldud ka kasvuhoonete alust maad?

K. Rannik: niisutamiseks kasutatakse vett põhiliselt aianduses, sh kasvuhoonetes, ikka on põllumajandusmaa.

T. Kevvai: veeseadusest tuleb nõue vee erikasutusloale ja seda nõude puhul kontrollitakse.

K. Reiter: küsimus on vee maksustamises. Põllumajandusmaa niisutamist ei maksustata, küll aga nõutakse tasu kasvuhoones niisutusvee kasutamise puhul.

K. Rannik: me räägime nõudest toetustega seoses. Kui niisutatakse toetusalust maad ja kui vee-erikasutusluba on nõutud, siis kontrollitakse, et see oleks olemas ning midagi

täiendavat lisaks ei nõuta. Nõue tuleneb veeseadusest, seda kontrollib KKI ja loa puudumisel annab info PRIA-le. Maksustamise osas ei oska kommenteerida, uurin.

V. Vingisaar: küsimus 1.6.3 kohta, kas olemasolevate ladude ja elevaatorite ostmine on toetatavad?

E. Sokk: jah on.

V. Vingisaar: uus LFA arvutamine, et kas on plaanis arutelu ja arvutamine.

T. Kevvai: muudatus tuleneb valdade liitumisest. Euroopa tasandil on käimas uue kontseptsiooni väljatöötamine.

V. Vingisaar: meede 1.9 sõnastuses „turule sisenevate farmide arv“, et võiks olla „ettevõtete arv“.

O. Põder: see tuleb inglisekeelsest juhendist ilmselt, mõeldud on põllumajandustootjaid või tootmisüksusi.

T. Kevvai: see on tehniline küsimus, et indikaator räägib farmide arvust. Siseriiklikult on küsimus, et mida me loeme turule sisenevateks ettevõtjateks.

M. Kaas: töötajad väga ootavad 1.6 meedet puudutavaid muudatusi, aga kas oleks võimalik taotlusvooru edasi lükata, kuni kõik kokkulepitud muudatused oleks EKga kinnitatud.

K. Nurm: meede 1.2 on alarahastatud ja pingelise eelarve juures on tekkinud mõte, et piimakarja ülevõtmine või rajamine võiks olla hindepunktide kaudu eelistatud, et sellise ettepaneku osas ootan heakskiitu.

T. Kevvai: küsimus, kas see on nii suur muudatus, mida peab MAKi muudatustes kajastama.

R. Värnik: tõsine ja oluline samm, toetan, kui see stimuleerib.

V. Vingisaar: toetame, aga ülevõtmist kommenteerides - meilt käis ka 3 inimest hindamas äriplaane, aga ülevõtmise punkte võiks allapoole tuua, kuna kohati kahtlus, kas polnud tegemist fiktiivse ülevõtmisega.

T. Kevvai: fiktiivsed ülevõtmised tuleks välistada ja läheb PRIAs arvesse kui toetusõiguste teesklemine.

H. Nurmsalu: komisjonile antakse edaspidi rohkem paindlikust otsustamisel ja hindamisel.

T. Kevvai: kas EK saab öelda, kas see on MAKi muudatus või võime tegeleda väljaspool paketti?

S. Kissmeyer: see peaks olema seirekomisjoni pädevuses ja siseriikliku MAK strateegia raames otsustatav.

T. Kevvai: järgmine samm on seadusandluses vastavate muudatuste sisseviimine ja järgmise määruse muudatuse küsimus.

K. Nurm: viide oli puuviljaaedadele, kus on öeldud, et 270 istikut peab olema ha kohta mahetoetuse puhul. Kas see tuleb MAKist või on määruse osa, et mängureegleid on liiga kiirelt muudetud.

T. Sova: need nõuded on konsulteeritud läbi ekspertidega ja need arvud on viidud suhteliselt miinimumini, muidu oleks juba tegu rohumaaga.

M. Mikk: Mahepõllumajanduse Koostöökogus oli sama küsimus üleval õunapuuaedade kohta, kus 500 istikut peab olema ha peale ja meil on plaanis teha järelepärimine Põllumajandusministeeriumile, et need arvud üle vaadata. Me toetame teatud piirnormide kasutamist, et mahetoetust ei kasutataks mittesihotstarbeliselt, aga küsimus on millised need numbrid peaksid täpselt olema.

T. Kevvai: võtame teadmiseks ja ootame ära järelepärimise.

Otsused:

T. Kevvai: kiidame heaks MAK muudatuste IV paketi. Täpsustame sõnastust meetme 1.6.3 osas, et välistatud jaekaubandus välja arvatud otseturustus lõpptarbijale. Üles jääb küsimus, millal hakkame IV paketti, kuhu lisanduvad ka eelmises seirekomisjonis läbiräägitud teemad, rakendama. Peame EKga tööd tegema 1.6.1 meetme osas peale paketi üle andmist ning selgitame, kas EK on selles osas olulisi küsimusi või mitte. Saame sektorist aru, et pigem valmisolek, et võiks meetme taotluste vastuvõttu edasi lükata kuni pakett EKga läbiräägitud ning lisaks on vaja läbirääkida ka PRIAga.

S. Kissmeyer: enne augustit saame vastuse anda.

3. Ettekanne: MAK 2007 – 2013 2009. a seirearuande tutvustus – Sirli Kalbus ja Ramon Reimets

Küsimused, kommentaarid:

A. Varblane: Natura metsa meetme puhul oli näha, et eelarve jäi kasutamata, et tegelikult saamata jäänud tulu ei kompenseerita, ettepanek on toetuse määrad üle vaadata.

T. Kevvai: järgmisel nädalal on kavas kohtumine, kus vaatame üle metsaga seotud probleemid.

H. Nurmsalu: vähene taotlemise aktiivsus kajastub ka teistes meetmetes, et selles osas saab ka üht-teist ette võtta, et teadlikkust suurendada.

T. Kevvai: MAK II telje meetmetel on toetuse määra arvutamisel aluseks saamata jäänud tulu ja lisakulu ja kui vaadata, siis on palju veel vaba pinda, mis on täis taotlemata. Toetuse määra ei peaks mehhaaniliselt tõstma ja kogu eelarvet kulutamine pole omaette eesmärk.

K. Nurm: LFA puhul ha tulemusi vaadates, et kas andmetes on viga, kuidas neid tabeleid tõlgendada?

T. Kevvai: 2009. a katsime osa toetusi vana perioodi eelarvest, sest eelmise perioodi kohustused suures osas jätkuvad. Siin kajastub ainult see eelarve osa, mis on taotletud ja välja makstud sellest perioodist.

K. Nurm: eelarve klappib, aga ha on vähe, kas andmetes on viga?

H. Nurmsalu: 2009. a taotlusvooru pole kajastatud ja otsused tehti 2010. a alguses ja kui 2010. a väljamaksed juurde lisada saab 322 ha täis.

M. Kaas: kohati vajavad ülevaatomist saavutusindikaatorid, sest osadel meetmetel on eelarve ja taotlejate arv väga ebaproportsionaalsed. Näiteks meetmes 1.5.1, kus suur osa eelarvest kasutatud, aga taotlejaid vähe, et sellest ei peaks tegema järeldust rahade ringitõstmiseks.

T. Kevvai: vahe- ja püsihindamise raames vaatame läbi ning jälgime proportsioone.

K. Peterson: II telje toetustest jäi silma Natura toetused, kus ha ja eelarve on alatäidetud. Kas võiks ka tõsta toetuse määra ja mis oleks Põllumajandusministeeriumi ettepanekud, et neid eesmärgid täita.

T. Kevvai: Natura alade eesmärgid ja nõuded looduskaitse osas on ala kehtestamisega rakendatud, aga Natura metsameetme osas on plaanis kohtumine Erametsaliiduga. PLK mitte taotlejad ilmselt ei hoolda neid alasid. Selle teema puhul on oluline teha koostööd Keskkonnaministeeriumiga, et kohustuselust pinda suurendada.

K. Peterson: võiks uurida ka rändlindude tekitatud kahjude kompenseerimise mehhanismi. See võib-olla kompenseerib piisavalt ja hoiab ära MAKist taotlemise.

T. Kevvai: üks ei välista teist praegu.

M. Mikk: Kas PLK majandamist toetatakse ainult Natura alal, kas oleks mõistlik laiendada ka väljapoole?

T. Kevvai: MAK iseenesest võimaldab laienemist väärtuslike alade puhul ka väljapoole Naturat. Eesmärgi täitmiseks piisaks ka Natura alal asuvate alade hooldamisest, aga Keskkonnaministeerium on ka olnud seisukohal, et olulisemad väärtuslikud kooslused on hõlmatud juba Naturaga.

A. Pirso: PLK puhul on Keskkonnaministeeriumi poolt taastamise toetus ja MAKist hooldamise toetus. Keskkonnaministeerium on nõus laiendada ka väljapoole praegust Naturat, aga tehnilised küsimused vajavad veel lahendamist.

J. Rute: EK poolt on soovitatud, et PLKde toetamine peaks minema ka väljapoole Naturat.

T. Kevvai: töö on käimas, kuidas kaardistada väärtuslikud kooslused.

J. Sõrra: Natura erametsa toetust ei tunta piisavalt, metsaomanikele võiks ka saata kaardid koju nagu PRIA seda teeb, siis kindlasti taotletakse rohkem.

M. Timmo: Kes ja kuidas hakkab tulevikus otsustama selle üle, kas MAK täidab eesmärgi või vaja muutusi teha ning uusi meetmeid lisada?

T. Kevvai: MAKi muudatusettepanekuid on õigus teha kõigil sotsiaalpartneritel. Vahehindamise ülesanne on kajastada, kas praegune MAK täidab eesmärgi. Strateegia muutmine on raskem küsimus, aga minister on väljendanud seisukohta, et ühistegevus ja põllumajandustootjate seisu tugevdamisele suunatud tegevused toiduahelas on aktuaalsed, aga olulisi ettepanekuid võivad kõik teha.

Otsused

T. Kevvai: MAK 2007-2013 2009. a seirearuanne heaks kiita.

4. Ettekanne: MAK 2007 – 2013 2009. a ülevaade teavitustegevustest – Heiki Raudla

Küsimused, kommentaarid:

J. Sõrra: Püüdke inimestele selgeks teha, et kõik PRIA toetused ei lähe põllumajandusele.

T. Kevvai: 15%, mis ei lähe põllumajandusele on rohkem nähtav.

H. Raudla: Edulugudega näiteks püüame tutvustada ka linnainimestele rohkem maaelu ja seda, et toetustega on muutunud sealne keskkond palju mitmekesisemaks. Palju on küsitud toetustsaanud objektide nõuetekohase märgistamise kohta.

M. Timmo: kas on uuritud infovajadust regiooniti ning sihtrühmade kaupa ja toetusvajadust piirkondades.

H. Raudla: piirkondade kaupa mitte, aga eelmisel aastal oli kommunikatsiooniuuring, mis oli sihtrühmade kaupa, et kui on konkreetseid küsimusi, siis vastame.

R. Värnik: tuleks rääkida õiges terminoloogias.

H. Raudla: me oleme sellest rääkinud ja tähelepanu juhtinud.

T. Kevvai: paljud taotlejad ei tee vahet, kus programmist raha tuleb. Objektide nõuetekohasel märgistusel on siiani puudusi, selle parandamiseks võiks ettepanekud Heikile esitada.

V. Vingisaar: mida olete teinud maaelu maine tõstmiseks?

H. Raudla: positiivsete näidete promomine, eelmisel aastal Päevaleht ja sellel aastal Postimehes vahelehed, neid lehti loevad ka linnainimesed.

K. Kõiv: Leader projektitoetuste videolood ETVs.

T. Kevvai: kui teie liikmetel midagi valmib, siis võiks kajastada.

R. Värnik: valmis portaal mitmekesistamine.ee, seal maaeluga seotud info. Sügisel plaanis korraldada „maarahva kongress”.

K. Peterson: Üldise teavitusega ei saavuta 2. telje kolme meetme probleemi lahendamist (PLK, Natura meetmed), et nendele peaks tegema sihistatud teavitust Keskkonnaameti poolt.

Otsused:

T. Kevvai: Võtame info teadmiseks ja kui on informatsiooni, mis võiks laiemale avalikkusele huvi pakkuda, siis andke meile teada.

5. MAK 2007- 2013 I, III ja IV telje meetmete püsihindamine - Mati Mõtte

Küsimused, kommentaarid:

M. Timmo: kas need andmed on töödeldavad ka regiooniti? Kas on võimalik võtta andmete lõik valla kaupa ja andmeid töödelda töötlemisahelate kaupa?

M. Mõtte: jah on töödeldavad maakonniti ja vallati. EMTAK koodi järgi on eristatavad majanduseklassifikaatorid ja kui andmed on PRIAs olemas, siis saab otsida ka ahela kaupa ja vaadata, kuidas meede on mõjunud.

M. Timmo: Kui vaadata Leader tegevusgruppide tulemusi, siis meede panustab pigem 3. telge. Võiks mõelda, kuidas Leader saaks panustada rohkem ka 1. telge.

M. Mõtte: jah

T. Kevvai: kohaliku toidu ja ettevõtluse ning tootjaid-töötlejaid siduva keti osas on hakatud üha rohkem panustama, kuid meil on seisukoht, et me püüame mitte sekkuda Leaderi algatusse.

K. Nurm: püsihindamise põhilised tulemused 1. telje osas, slaid 2- käive või töötlejate arv puudu mõõtkaval ilmselt.

M. Mõtte: Mõõtkava on neil üks.

Otsused

T. Kevvai: Võtame info teadmiseks.

6. MAK 2007- 2013 II telje meetmete püsihindamine – Livi Rooma

Küsimused, kommentaarid:

T. Kevvai: märkuseks, et püsihindamine on sisendiks vahehindamisele ja tegeleb ka uuringutega.

K. Nurm: slaid, kus räägitakse jätkusuutlikkusest majanduslikus mõistes, et kutsuks üles selle mõiste all rääkima jätkusuutlikkusest nagu rahvusvaheliselt tunnustatakse ja lisama siia sotsiaalsed ja keskkonnavalased komponendid ja indikaatorid.

T. Kevvai: jätkusuutlikkus peaks olema pikaajaline, olen K. Nurmega nõus.

L. Rooma: meie kodulehele pannakse ülesse ka PMK püsihindamise aruande kokkuvõte, millest saab põhjalikumad vastused.

V. Vingisaar: piimakarjakasvatajaid puudutav märkus, et need kes on KSM kohuslased ja neil 51% rohumaid on hakatud üles harima näiteks turbamaid, mis pole looduskaitseiselt õige, et saada püsirohuma külvikorda. Kas oleks mõistlik piimakarjakasvatajatele teha erand rohumaade piiri osas?

T. Kevvai: võtame selle teema eraldi üles.

Otsused

T. Kevvai: Võtame info teadmiseks. Vaadake ka EMÜ ja PMK kodulehekülgedelt infot.

7. MAK 2007 – 2013 meetmete rakendamise hetkeseis 2010. a – Liina Pirbe

Küsimused, kommentaarid:

V. Vingisaar: viimase slaidi kohta küsimus, kas see on reaalselt kulutatud või määratud? Kui suur on määratud osa?

L. Pirbe: tegemist on reaalselt kulutatud osaga ja määratud on 43%.

T. Kevvai: osa MAK 2. telje meetmeid rahastati alguses vanast MAKist, edaspidi muutub stabiilsemaks. Slaid 3 taotlused MAK 2. telg – minu ettepanek on, et võiks võrrelda neid eesmärke, mis on meetmete juures sisuliselt olulisemad. Muidu jääb näiteks KSMis mulje, et oleme eesmärgist kaugel, tegelikult teame, et oleme kohustusi üles võtnud nüüdseks oluliselt rohkem kui on eesmärk.

Otsused:

T. Kevvai: võtame info teadmiseks.

8. ELi Läänemere piirkonna strateegia tutvustus – Jüri Rute

Küsimused, kommentaarid:

J. Rute: samuti loodaks näha edaspidistes seirearuannetes paari lauset, lõiku või isegi lehekülge seoses ELi Läänemere piirkonna strateegiaga (edaspidi *LMS*) – olenevalt sellest, kui tõsiseks töö läheb. Vastavat ülevaadet ei oota me küll 2009. a seirearuandes, küll aga 2010. a seirearuandes ja sealt edasi. Samuti on meie ettepanek, et ministeeriumis võiks olla üks kontaktisik, kes *LMS* tegeleb ja kellele saaks küsimuste tekkimise korral helistada.

K. Peterson: oluline on, et põllumajandus ja regionaalne pool on ka Läänemere kaitset tähtsustamas. MAKis tuleks arvestada HELCOMi Läänemere tegevuskava ja EL *LMS* + Keskkonnaministeeriumi merekeskkonna kaitse seadust, mida hetkel ette valmistatakse. Muidu juhtub nii, et MAKiga tekitatakse keskkonnaprobleem ja siis asutakse seda keskkonna- ja looduskaitserahadega lahendama.

K. Kõiv: DG Regio infoleht *LMS* kohta on leitav maaeluvõrgustiku kodulehel. Maanoored ja innovatsioon on praegu sellesuunaliste pilootprojektide leidmiseks käivad prioriteetsed teemad.

T. Kevvai: Koos keskkonnainimestega peaksime edaspidi koos läbi vaatama, palju MAKi meetmed keskkonda panustavad, et pilti selgitada ning kui vaja siis täiendavaid uuringuid tellida.

Otsused:

T. Kevvai: Info teadmiseks võetud.

9. Muud küsimused

T. Kevvai: järgmine kokkusaamine on seotud vahehindamise eelraportiga septembris, mida on kõik seirekomisjoni liikmed kutsutud kuulama. Arvatavasti ei rakendata me selleks seirekomisjoni formaati. Ametlik seirekomisjoni istung on plaanitud novembri lõppu ja püüame kuupäeva võimalikult vara teatada.

Toomas Kevvai
Komisjoni esimees

Anne-Liisi Mändmets
Protokollija

